

HULPMIDDELENINFO

TOLK VOOR DOVEN EN SLECHTHORENDEN

SOORTEN TOLKEN

Doven en slechthorenden kunnen voor hun communicatie met horenden beroep doen op een ‘tolk voor doven en slechthorenden’. Er zijn verschillende tolken.

Een **tolk Vlaamse Gebarentaal** is een persoon die de gesproken taal simultaan omzet in ‘Vlaamse gebarentaal’ of in ‘Nederlands ondersteund met gebaren’ en vice versa.

Een **schrijftolk** is een persoon die het gesproken woord simultaan omzet in geschreven tekst. De schrijftolk geeft een zo exact mogelijk geschreven weergave van de mondelinge communicatie. De nota’s van de schrijftolk worden enkel meegegeven als alle betrokken partijen hiervoor hun goedkeuring hebben gegeven.

Een **orale tolk** tenslotte herhaalt alles wat er gezegd wordt met een duidelijk mondbeeld en zonder stem.

Alle erkende tolken in Vlaanderen zijn bij het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven (CAB) aangesloten:
www.cabvlaanderen.be.

VOOR WIE?

Vroeg- of prelinguale doven hebben de gesproken taal niet of nauwelijks verworven. Zij worden doof geboren of verliezen hun gehoor voor hun derde levensjaar. Dus, vooraleer de meest kritische periode om taal te

verwerven achter de rug is. Op grond van visuele signalen leren zij hun moedertaal, de Vlaamse Gebarentaal. Doven zijn sterk visueel gericht. Hun ogen zijn dan ook het belangrijkste instrument in hun communicatie.

De groep vroeg- of prelinguale doven kan onderverdeeld worden in twee groepen. De grootste groep communiceert met gebaren en beschouwt de ‘Vlaamse Gebarentaal (VGT)’ als zijn moedertaal. Een kleinere groep wenst uitsluitend de auditief-verbale (orale) methode te gebruiken. Deze groep beschouwt de Nederlandse taal als moedertaal en gebruikt ter ondersteuning eventueel het ‘Nederlands met ondersteunende gebaren (NmG)’.

De meeste prelinguale doven communiceren met horenden via spraakafzien (liplezen) en gesproken Nederlands. Sommigen communiceren met behulp van NmG, schrijven en VGT. In hun communicatie met horenden hebben prelinguale doven vaak nood aan een ‘tolk voor doven en slechthorenden’. Onderling communiceren prelinguale doven het meest in VGT en NmG, gevolgd door spraakafzien en gesproken Nederlands.

Postlinguale of doofgeworden personen zijn op latere leeftijd doof geworden. Afhankelijk van de leeftijd waarop zij doof werden, beheersen zij het Nederlands wel, maar kunnen ze de gesproken variant ervan niet meer verstaan. Vaak zijn laatdoven minder vertrouwd met gebarentaal en spitsen zij zich toe op spraakafzien. Zij gebruiken in hun communicatie met horenden hun stem en geen

gebarentaal. Vandaar dat zij ook ‘orale’ doven genoemd worden. Zij verkiezen vaak een orale tolk of een schrijftolk.

Voor **zwaar slechthorenden** compenseert het hoorapparaat slechts ten dele of helemaal niet. Hun communicatie verloopt zowel via spraak (bij een verworven zwaar slechthorendheid) als via gebaren (bij een aangeboren zwaar slechthorendheid). Deze groep kan baat hebben bij een ‘tolk voor doven en slechthorenden’. Personen met een verworven zwaar slechthorendheid verkiezen vaak een orale of tolk of een schrijftolk. Personen met en aangeboren zwaar slechthorendheid verkiezen een tolk Vlaamse Gebarentaal.

Licht tot matig slechthorenden hebben voldoende aan de aanwezige geluidsversterking in het hoorapparaat om te kunnen communiceren via spraak. Zij hebben geen nood aan een tolk voor doven en slechthorenden.

TECHNISCHE HULPMIDDELEN

Naast een tolk, kunnen doven en slechthorenden gebruik maken van verschillende technische hulpmiddelen om te communiceren. Als een analoog of een digitaal hoorapparaat onvoldoende ondersteuning biedt, kunnen hoorhulpmiddelen of signaleringshulpmiddelen een oplossing bieden.

Hoorhulpmiddelen verhogen het spraakverstaan in akoestisch moeilijke luistersituaties: ringleiding, FM-apparatuur, IR-geluidsoverdrachtsystemen en bluetooth-geluidsoverdrachtsystemen.

Signaleringshulpmiddelen signaleren geluiden.

Een beschrijving van een hulpmiddel of een aanpassing in deze tekst wil niet zeggen dat het hulpmiddel of de aanpassing terugbetaald wordt door het VAPH. Informatie over terugbetaling door het VAPH kunt u vinden op de website van het VAPH: www.vaph.be.

